SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

8.1.2019

Neuvotteleva virkamies, Vesa Pekkola

Kuuleminen eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnassa 9.1.2019 - HE 262/2018 vp Hallituksen esitys Eduskunnalle elintarvikelaiksi sekä laeiksi terveydensuojelulain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta (HE 262/2019 vp)

Terveydensuojelulain muutos

Terveydensuojelulain maksullisuutta koskevia pykäliä uudistetaan elintarvikelain uudistuksen yhteydessä. Uudistuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa ympäristöterveydenhuollon maksullisuutta siten, että voimassa olevan suoriteperusteisen maksun lisäksi perittäisiin suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvilta toimijoilta vuosittainen 150 euron perusmaksu. Uudella perusmaksulla pyritään parantamaan maksujen kustannusvastaavuutta ja samalla muuttamaan valvontaa nykyisestä tarkastuskeskeistä valvonnasta monipuolisempaan suuntaan.

Lainmuutoksen taustalla on pääministeri Sipilän hallitusohjelma, jossa lupa- ja valvontaviranomaistoiminnassa on tavoitteena siirtyä kohti kustannusvastaavuutta. Terveydensuojelulain valvonta on mainittu hallitusohjelmassa esimerkkinä laista, jossa kustannusvastaavuuteen voisi pyrkiä.

Ehdotuksen myötä suunnitelmallisen valvonnan kustannusvastaavuus paranisi. Suunnitelmallisen terveydensuojeluvalvonnan maksukertymä on ollut noin 1,8 miljoonaa €/vuosi, joka on kattanut noin 10-20 % suunnitelmalliseen valvonnan kuluista. Ehdotuksen myötä maksukertymä kasvaisi noin 6,6 miljoonaan €/vuosi ja se kattaisi noin 60 – 80 % suunnitelmallisen valvonnan kuluista.

Maksu määräytyisi vastaavalla tavalla kuin elintarvikealassa. Maakunta perisi vuosittain valvonnan perusmaksun suunnitelmallisen terveydensuojeluvalvonnan piirissä olevalta toiminnanharjoittajalta, joka on tehnyt terveydensuojeluviranomaiselle 13 § tai 18 a §:ssä tarkoitetun ilmoituksen toiminnasta taikka jonka 18 §:ssä tarkoitetun hakemuksen terveydensuojeluviranomainen on hyväksynyt.

Vuosittaisen perusmaksun lisäksi maakunta perisi tehdyistä tarkastuksista ja näytteenotoista hyväksymänsä taksan mukaisen maksun. Maksu tulee määrätä siten, että sen suuruus vastaa enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia. Tarkastuksista ja näytteenotoista perittävien maksujen myötä terveydellisen riskin perusteella eniten valvontaa edellyttävät valvontakohteet maksaisivat valvonnasta myös eniten.

Suunnitelmallisen valvonnan maksut olisivat pienimmillään 150 €/vuosi ja suurimmillaan noin 1000 €/vuosi. Terveydensuojelulain mukaan pienimpiä valvottavia kohteita ovat mm. kauneushoitolat ja kerhotilat ja suurimpia esimerkiksi suuret talousvettä toimittavat laitokset ja kylpylät.

Voimassa olevan lain 13 §:n mukaisia ilmoitusvelvollisia toimintoja ovat majoitusliikkeet, yleisölle avoimet kuntosalit ja liikuntatilat, yleiset saunat, kylpylät, uimahallit, uimalat ja uimarannat, päiväkodit ja kerhot, oppilaitokset, sosiaalihuollon toimintayksiköt, vastaanottokeskukset, solariumit, tatuointiliikkeet, kauneushoitolat sekä muut ihonkäsittelyyn tarkoitetut huoneistot sekä muut sellaiset huoneistot, laitokset ja toiminnat joista voi käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen aiheutua terveyshaittaa. Terveydensuojelulain 18 a §:n mukaan ilmoitusvelvollisia ovat myös sellaiset vettä toimittavat laitokset, joilla ei ole omaa veden ottoa tai käsittelyä sekä yhteisessä käytössä olevat vedenottamot tai vesisäiliöt.

Terveydensuojelulain 18 §:n mukaan hakemusta edellytetään sellaisilta talousvettä toimittavilta laitoksilta, joilla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä. Toimintaa ei voi aloittaa ennen kuin terveydensuojeluviranomainen on tehnyt hakemuksesta hyväksymispäätöksen.

Terveydensuojeluvalvontaa tehdään myös terveyshaittaepäilyjen ja –ilmoitusten perusteella mm. asuntoihin. Näiden osalta valvonnan maksullisuus säilyy voimassa olevan lain mukaisena, eli tarkastuksista sekä tutkimuksista, näytteenotoista ja selvityksistä voidaan periä enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia vastaava maksu.

Terveydensuojeluvalvonta sisältää tarkastusten lisäksi myös muita valvontatoimia, joiden kuluja vuosittaisella perusmaksulla on tarkoitus kattaa. Vuosittaiseen perusmaksuun sisältyviä valvontatoimenpiteitä olisivat esimerkiksi valvontakohteiden asiakirjatarkastukset ja tulevaisuudessa mahdollinen digitaalinen etävalvonta, toiminnanharjoittajalle annettava asiantuntijatuki (esimerkiksi kuntien sisäilmatyöryhmät), valvontakohteille tarjottava koulutus, talousveden, uimaveden ja allasveden valvontaan liittyvien valvontatutkimusohjelmien, seurantakalenterien ja näytteenottosuunnitelmien laatiminen sekä vesiepidemioiden selvittäminen.

Kunnilla on paljon suunnitelmalliseen terveydensuojeluvalvontaan kuuluvia kohteita, kuten koulut, päiväkodit, uimahallit. Vuosimaksu mahdollistaa jatkossa maakunnan terveydensuojeluviranomaisten joustavan toiminnan kuntien tukena kyseisten valvontakohteiden terveydensuojelukysymyksissä.

Virheen korjaus

Hallituksen esityksessä terveydensuojelulain suomenkielisen rinnakkaistekstin johtolauseessa on kirjoitusvirhe. Rinnakkaistekstin johtolause tulisi muuttaa vastaavaksi kuin lakiehdotuksessa.